

МЭТА: даць больш поўнае ўяўленне аб родных мясцінах, іх гісторыі, пазнаёміць вучняў са сваёй мясцовасцю, яе гісторыяй, звычаямі і традыцыямі; выхоўваць пачуцці любові да Радзімы, цікавасці да яе гістарычнага мінулага, духоўнай спадчыны народа.

ЗАБЕСПЯЧЭННЕ: фанаграма песні “Мой родны кут”, фотаздымкі, партрэты на прэзентацыі

ХОД МЕРАПРЫЕМСТВА:

Гучыць песня на словы Я.Коласа “Мой родны кут”.

1-ы чытальнік

Мы ўзышлі не з насення, што ветрам занесена,
Мы не дзікай травы самарослыя парасткі –
У глыбінях зямлі, гераічнай і песеннай,
Нашых душ карані – з вузлякамі ўпартасці.

2-і чытальнік

Сокам вотчынных гоняў ад роду мы ўспоены,
Сонцам родных нябёс мы з маленства аблашчаны,
Як асілкі дубы над дняпроўскімі поймамі –
Паяднанья часам нашчадкі і прашчурны.

3-і чытальнік

Гэтай повязі кроўнай, якой мы прывязаны
Да бацькоўскай зямлі, - не парвуць, не растурзаюць
Аніякія буры – вятры непрыязныя, -
Нашы сэрцы ад іх яшчэ больш загартуюцца.

Вядучы: Рака нараджаецца з ручаін, дрэва расце з каранёў, чалавечая годнасць і вартасць нараджаюцца з глыбокай адданасці сваёй Радзіме, з ведання яе гісторыі, з пашаны да спадчыны, з любові да матчынай мовы.

Сёння мы з вамі паспрабуем сваімі сіламі стварыць старонкі вуснага часопіса “Нашых душ карані” і раскажаць пра мінуўшыну і сучаснасць нашага Першамайскага куточка. Эпіграфам да часопіса мы ўзялі словы Я. Купалы. Кожная група працавала над сваімі заданнямі.

Прадстаўляем групы: “Скарынічы”, “Крывічы”, “Нашчадкі”.

Адкрываем першую старонку часопіса “**Гісторыя роднай вёскі**”. Гэтую старонку часопіса прадстаўляе група “**Скарынічы**”.

1.3 гісторыі вёскі.

Ужо стала забывацца хваля патрэбных і непатрэбных пераіменаванняў населеных пунктаў, што праводзілася па рэспубліках былога Савецкага Саюза некалькі гадоў назад. На шчасце, на Беларусі яна не набыла вялікіх маштабаў, тым больш, што на Шчучыншчыне існуе вёска, якая па колькасці сваіх “імёнаў” можа звесці з розуму любога прыхільніка “аднаўлення гістарычных назваў”. Гаворка ідзе пра вёску Першамайская, цэнтр аднаіменнага сельскага Савета.

Паводле вядомага гісторыка і краязнаўцы Н.Роўбы, сучасная в. Першамайская вядома з 15 ст. Тады яна называлася Забалацце. Назва гэта вельмі доўга адлюстроўвала прыродныя ўмовы тагачаснага наваколля, але стварала шмат блытаніны. Справа ў тым, што таканімы Забалаць, Забалацце вельмі распаўсюджаны на Беларусі. Так, у Шчучынскім раёне на сённяшні дзень існуюць в. Забалаць у Мажэйкаўскім і Забалацце ў Навадворскім сельскім Саветах. Мала таго – у 10 кіламетрах ад старажытнай Забаці, знаходзілася мястэчка Забалаць сучаснага Воранаўскага раёна. Таму калі ў 1550 годзе в.Забалацце была перададзена перабежчыку з Масквы баярыну Міхаілу Сабакіну, то мясцовае насельніцтва пачало называць вёску Сабакінцамі, ад прозвішча новага ўладальніка. Аднак ёсць і другое сцвярджэнне. Па паданню, калісці тут адпачываў кароль, які прыежджаў на паляванне. Таму і назва мястэчка Сабакінцы прыйшла ад быўшай тут каралеўскай псарні. Пад назвай Сабакінцы вёска праіснавала больш за 300 гадоў і нават нейкі час лічылася мястэчкам. Але ў другой палове 18 стагоддзё “грубая мужыцкая назва” Сабакінцы пачала дрэнна ўспрымацца далікатным шляхецкім вухам. На гэта паўплывала тагачаснае панскае захопленне антычнай культурай ды французскім асветніцтвам. Каб надаць Сабакінцам больш прыстойнае гучанне шляхта пачала

ўжываць у 18 ст. новую форму – Собокінцы. Але ж сяляне не зразумелі панскай мілагучнасці ды прытрымліваліся ўласцівай беларускай мове фанетыкі – Сабакінцы.

У 60-ых гадах 19 ст. з боку праваслаўных святароў з’явілася прапанова пераіменаваць Сабакінцы ў сяло Пакроўскае ці проста Пакровы, ад назвы тутэйшай царквы Пакрова Прысвятой Багародзіцы. Ідэя гэта абмяркоўвалася амаль 30 гадоў, на працягу якіх мястэчка называлася то Сабакінцамі, то Пакроўскім. У рэшце рэшт 13 верасня 1899 года губернскае праўленне ў Вільні канчаткова зацвердзіла новую назву – Пакроўскае. Не паспела насельніцтва да яе прызвычаецца, як пачаліся войны, рэвалюцыі ды паўстанні 1914 – 1920 гадоў, у выніку якіх Шчучыншчына стала часткай Польшкага княства. Новыя ўлады адразу адмовіліся ад назвы Пакроўскае, якая нагадвала аб сумных часах падзелаў Рэчы Паспалітай і вярнуліся да старой – Сабакінцы. Але хутка польскім чыноўнікам таксама не прышлася даспадобы гэтая назва. Неўзабаве ў сярэдзіне 30-х гадоў 20 ст. з’явіўся праект пераіменавання Сабакінцаў у Нарбутова – у гонар аднаго з кіраўнікоў паўстання 1863 – 1864 гг. Людвіга Нарбута. Пасля палемікі ў друку 2 ліпеня 1939 года прайшла афіцыйная ўрачыстасць у гонар надання мястэчку новай назвы – Нарбутова. Але не паспела высахнуць фарба на новых шыльдах, як у верасні 1939 года ўспыхнула Другая сусветная вайна, першай ахвярай якой стала Польшча. І трох месяцаў не пабыўшы Нарбутовым, мястэчка зноў стала называцца Сабакінцамі. Пад гэтай назвай яно перажыло цяжкія гады ваеннага ліхалецця.

У 1944 годзе на Шчучыншчыну канчаткова прыйшла Савецкая ўлада. На пачатку 1950-ых гадоў, пасля аднаўлення гаспадаркі, калектывізацыі і знішчэння так званых “бандаў”, і новае кіраўніцтва звярнула ўвагу на нязручную назву аднаго з раённых сельскіх Саветаў – Сабакінскі. Каб неадкладна вырашыць гэтае пытанне ў 1954 г. вёску Сабакінцы пераіменавалі ў Першамайскую, а мясцовы сельскі Савет стаў Першамайскім. Новыя назвы былі мілагучнымі і “яскрава савецкімі”. Так на сённяшні дзень і існуе добра ўсім вядомая вёска Першамайская.

Такім чынам, на працягу сваёй 500-гадовай гісторыі сучасная вёска Першамайская змяніла 6 назваў: Забалацце, Сабакінцы, Собокінцы, Пакроўскае, Нарбутова, Першамайская. Дарэчы, гэта своеасаблівае дасягненне, так што, Першамайскі сельскі Савет можа смела звярнуцца ў славетную кнігу рэкордаў Гінэса. Хто ведае, можа ганаровая старонка там будзе забяспечана. Няхай ведаюць нашых.

Вядучы: Другая старонка журнала “Наша школа ўчора і сёння” (гучыць “Школьны вальс”). Прадстаўляе група “Крывічы”.

Гісторыя нашай школы пачыналася так.

1.Будаўніцтва школы.

На месцы, дзе зараз знаходзіцца школа, раней было поле, якое належыла падпалкоўніку царскай арміі сабакіну. У 1864 годзе пры Сабакінскай царкве было адкрыта народнае вучылішча. З 1920 па 1939 гг. у Сабакінцах як раз пад час акупацыі Беларусі палякамі дзейнічае польская школа. У 1939 годзе адчыняецца Сабакінская сямігадовая школа. У 1944 годзе пасля вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў гэта школа была адноўлена. У 1950 г. Сабакінская сямігадовая школа ператворана ў сярэднюю. Першы яе выпуск адбыўся ў 1953 годзе з 7 вучняў. У 1954 годзе гэта школа пераіменавалася ў Першамайскую. У гэты час сцены школы ўзводзіліся ўжо з цэглы, дах крылі шыферам. Потым клалі падлогу і рабілі столь. Школа ў той час некалькі разоў мяняла сваё месца. Спачатку яна размяшчалася ў будынку сучаснага быткамбіната, затым у школе- інтэрнаце, пазней пару класаў былі у будынку сучаснага музея.

2.Адкрыццё школы.

У 1974 годзе пабудованы новы будынак школы. Узнялася двухпавярховая пабудова на 500 чалавек. Кабінетаў было вельмі шмат, светлыя і прасторныя класы. Тагачасным вучням нецярпелася хутчэй займацца ў новым памяшканні і яны дружна прымалі ўдзел у яе будаўніцтве. Дапамагалі будаўнікам насіць пясок, мяшаць цымент і іншае.

1 верасня 1974 года новы будынак школы прыняў сваіх навучэнцаў. Адкрыццё новага будынка стала сапраўдным святам для ўсёй вёскі. Быў наладжаны святочны канцэрт.

Першамайскай сярэдняй школай зроблена 35 выпускаў – гэта 1230 выпускнікоў.

Вядучы: Наступная старонка часопіса - “Касцёл – гісторыка-архітэктурны помнік нашага краю”. Прадстаўляе гэту старонку група “Нашчадкі”.

О, край родны, край прыгожы!

Мілы кут маіх дзядоў!

Што мілей у свеце божым

Гэтых мілых берагоў...

Сквозь вяночкі дрэў вясёла

Над мястэчкам ці сялом

Цэрквы, стромкія касцёлы
Вежы ўзносяць к небысом.

А званіцы перад святам
У касцёл, царкву завуць,
Каб “прад Богам і прад братам
Віны ўсе свае пачуць” Я.Колас.

Вучань:

1. Легенда аб паходжанні касцёла “Уздзвіжэнне Крыжа”

Пачалося будаўніцтва касцёла ў 1935 годзе на ахвяры прыхажан пад кіраўніцтвам ксяндза Адольфа Гродзіса. Ён, ходзячы па Калядзе, збіраў у людзей як багатых так і бедных розныя рэчы, прадметы. Затым учыняў беспройгрышныя латарэі, такім чынам капіў сродкі на будаўніцтва касцёла, якое і так працягнулася амаль што на пяць гадоў.

Ксёндз Гродзіс быў пахаваны на тэрыторыі касцёла. У 1989-1990 г. астанкі яго былі перазахаваны на мясцовых каталіцкіх могілках.

Учас вайны касцёл таксама актыўна дзейнічаў. Менавіта, прыкладна, ў гэты час у касцёл быў прывезены з Германіі арган., які ў 70-х гадах быў разбіты адным мясцовым жыхаром-антыхрыстам. У савецкія часы, прыкладна ў 50-60-х гадах, спыніў сваю дзейнасць па свайму прамому назначэнню. Будынак доўгі час выкарыстоўваўся як склад для хімікатаў, запчастак для сільгастэхнікі. Затым доўгі час будынак пуставаў, знаходзіўся ў непрыглядным выглядзе.

2. Новае жыццё касцёла

У 1989-1990 гадах пачалося актыўнае аднаўленне будынка касцёла, а ў 1990 годзе адбылося ўрачыстае адкрыццё будынка як каталіцкага храма, які і па сённяшні дзень дзейнічае. У касцёле знаходзіцца старажытны абраз Святога Юрыя (канец XIX- пачатак XX ст.ст), які размешчаны ў правым бакавым алтары і які быў прывезены з Новага Двара, дзе знаходзіўся доўгі час на сховішчы. Адна спавядніца храма была падаравана ксяндзом Міхалам з Дубіч (Літва), які, дарэчы, і стаў ініцыятарам аднаўлення і адбудавання Першамайскага касцёла.

Першым ксяндзом у новым храме стаў Тадэвуш Крыштопік, які адпрацаваў тут 6 гадоў. Пры яго дапамозе былі прывезены з Барысава 2 званы. На якіх выгравэраваны прозвішчы кн. Міхаіла з Дубіч і Казіміра Запасніка – мясцовага захрысціяна, які ўнёс вялікі ўклад ў аднаўленне храма. На ахвяраванне кн. Тадэвуша быў напісаны абраз “Езу уфам Тобе”, які знаходзіцца сёння ў левым бакавым алтары касцёла.

Табернакулюм (месца для захавання Чашы для Прычасція) быў зроблены мясцовым майстрам з в. Паддубы Наваградскім. Кн. Тадэвуш пачаў таксама і будаўніцтва плебаніі (дом для святара).

Пасля ксяндза Тадэвуша Крыштопіка храмам і прыхажанамі кіраваў ксёндз Анатолій Маркоўскі (1 год), а затым – ксёндз Вайцех Вішнеўскі (10 год). Сучасны ксёндз Ігар Анісімаў працуе ў Першамайскім прыходзе ўжо трэці год. Гэта малады, вясёлы, энергічны чалавек, які нясе свет, задор, духоўны спакой сваім прыхажанам, а таксама аказвае мецэнатаўскую дапамогу мясцоваму дзіцячаму садку.

Багаслужэнне ў касцёле вядзецца на польскай, беларускай і рускай мовах. Каталіцкі прыход налічвае прыблізна 700 чалавек.

Вядучы: Шмат цікавага падрыхтавала для наступнай старонкі нашага часопіса “**Вёска і калгас**” група “**Крывічы**”

Гучыць музыка песні “Ох і сеяла Ульяніца лянок”

1-ы чытальнік

Я шчаслівы, што ў суджаны час
Нарадзіўся на гэтай зямлі,
Дзе такія густыя лясы
І такія спакойныя рэкі.
Дзе вясной – непаўторна штораз –

Зелянеюць разлогі-палі,
Дзе ўладар гэтай дзіўнай красы –
Ты, народ мой, на вечныя вякі.

2-і чытальнік

Я параўнаю з дзівасілам
Зямлю, што дадзена мне ў спадчыну,
Дзе па вясне дужэюць крылы,
Вяртае вырай мова матчына.
Магчыма, тым і ганаруся,
Што з нашай глебы прарасло
І сонца вечнай Беларусі,
І мовы вечнае святло!

Вядучы: Кожны з вас можа прыгадаць мясціны роднага краю, адкуль пачаўся жыццёвы шлях.

- 1.Аповяд пра вёску Скарбы.
- 2.Аповяд пра вёску Дудкі.
- 3.Аповяд пра вёску Матылі.
- 4.Аповяд пра вёску Замасцяны.
- 5.Калгас “Першамайск-Агра”

Сюды ад ранку гаманіць і піць ваду
Ішлі без перастанку людзі.
А сёння ўжо радзей, чуваць, рыпіць
Наш журавель ля адзінокай студні.
І усё, што пааблазана было гарэзамі,
Паціху зарастала
У сумётах, што ўчора намяло,
Старая вёска век свой дажывала.
Адмерыў бог ёй дні і стаў лічыць,
Напэўна, ужо далічвае, як верыць?
Адчаю поўнымі вачмі глядзіць
З бырвення хата, нежывыя дзверы.
Заходжу ў сад, ён дзікі і пусты,
Сюды ад воч людскіх злятаюць совы,
А я ж з табою жыў усе гады,
Куточак ціхі, аднапавярховы.

Вядучы: Чым мы можам ганарыцца?

- 1-ы чытальнік. Мы ганарымся сваёй песняй!
- 2-ы чытальнік. Мы ганарымся сваёй мовай!
- 3-ы чытальнік. Мы ганарымся сваёй гісторыяй!
- 4-ы чытальнік. Мы ганарымся сваёй роднай зямлёй!
- 5-ы чытальнік. Мы ганарымся сваімі людзьмі!

Вядучы: Наступная старонка нашага часопіса называецца “**Знакамітыя людзі нашага краю**”. Яна таксама абяцае шмат цікавых сустрэч. Прадстаўляе яе група “Скарынічы”.

- 1.Наш край звязаны так ці іначай з іменем грамадска і рэвалюцыйнага дзеяча, паплечніка К.Каліноўскага – Людвіка Нарбута.
- 2.Рычард Бялячыц
- 3.Уладзімір Руль

Мы ўдзячны нашым ветэранам. У барацьбе з нямецка-фашысцкімі захопнікамі ўдзельнічалі нашы землякі:

1. Місюкевіч Антон Іванавіч
2. Глушань Мікалай Іванавіч
3. Амялевіч Іосіф Вікенцьевіч

Удзельнікі Афганскай вайны з'яўляліся нашы землякі:

1. Саковіч Дзмітрый Аляксандравіч
2. Кашлей Іван Станіслававіч
3. Ланеўскі Аляксандр Васільевіч
4. Сонька Анатолій Георгевіч
6. Лебядзевіч Віктар Матвеевіч

Вядучы: Апошняя старонка нашага часопіса – “**Адраджэнне**”. Яе мы будзем складаць усе разам. Прэзідэнтам краіны пастаўлена задача – адрадзіць вёску. Ці магчыма адрадзіць наш край? Як гэта зрабіць? Хто будзе адраджаць вёску? Пытанняў многа. Я прапаную кожнай групе прадставіць свае праекты адраджэння, формы могуць быць самыя розныя. (Групы прадстаўляюць свае праекты).

Вядучы: Безумоўна праекты вашы заслугоўваюць увагі, усе яны вельмі цікавыя. Малайцы! Самае галоўнае, што вы неаб'якавыя да лёсу нашага краю. А значыць вёска будзе жыць.

Гучыць песня на словы Я. Купалы “Спадчына”.

1-ы чытальнік.

Ёсць на свеце такія краіны,
Дзе расце нават хлеб на раллі,
А мне нашы бярозы, каліны,
Нашы краскі ў душу заляглі.

2-ы чытальнік.

Я харошых краёў бачыў многа,
Многа пройдзена дальніх дарог,
А найлепшая тая дарога,
Што вядзе на бацькоўскі парог.

3-ы чытальнік.

Кажуць, дома вуглы дапамагаюць,
Дома жыць і рабіць весялей...
Чалавек без бацькоўскага краю
Як без песні ў гаі салавей.

4-ы чытальнік.

Тут і сонца, здаецца, святлейшае свеціць.
І дабрэйшыя ўсмешкі – у добрых людзей.
Ёсць нямала зямель багацейшых на свеце,
Толькі ты мне радней, даражэй і мілей.